

การบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ชนิชา มางัดสาละ¹, สายสุดา เตียเจริญ²

¹นักศึกษาลัทธิสุตฺตปริยญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (ดร.) อาจารย์ที่ปรึกษา

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อทราบสภาพการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 2) เพื่อทราบแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการวิจัยโดยการศึกษานโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงและบริบทของสังคมอนาคตตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ 1) แบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง 2) แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลมาจากการเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มผู้บริหารระดับนโยบายจำนวน 7 ท่าน กลุ่มผู้บริหารงานในสถาบันการศึกษา จำนวน 7 ท่าน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง (นักวิชาการ และผู้มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน) จำนวน 7 ท่าน รวมทั้งสิ้น 21 ท่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยค่ามัธยฐาน, ค่าฐานนิยม, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการฯ ที่รวบรวมได้แบ่งเป็น 10 ด้าน โดยรายละเอียดในแต่ละด้านล้วนสอดคล้องกันและเชื่อมโยงกับสภาพความเสี่ยงด้านสังคม วัฒนธรรม ศาสนา และชุมชนอันเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากภาคอื่นๆ และ 2) แนวทางที่เหมาะสมในการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการฯ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 ท่าน มีองค์ประกอบ 10 ด้าน และรวมแนวทางทั้งสิ้น 97 ประเด็น ได้รับฉันทามติจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่ามีความสอดคล้องในแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยองค์ประกอบในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งมีแนวทาง 8 ประเด็น ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีแนวทาง 8 ประเด็น ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีแนวทาง 9 ประเด็น ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีแนวทาง 7 ประเด็น ด้านการบริหารงานและนิเทศการศึกษา ซึ่งมีแนวทาง 10 ประเด็น ด้านการพัฒนาสื่อ, นวัตกรรม และเทคโนโลยี ซึ่งมีแนวทาง 10 ประเด็น ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน ซึ่งมีแนวทาง 8 ประเด็น ด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน ซึ่งมีแนวทาง 19 ประเด็น ด้านการแนะแนวการศึกษา ซึ่งมีแนวทาง 11 ประเด็น ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ซึ่งมีแนวทาง 7 ประเด็น

คำสำคัญ: การบริหารความเสี่ยง

The Guidelines of The Risk Management on Academic Affairs Administration of Basic Education School in The Special Development Zone of Southern Border Provinces

Abstract

This research design was Ethnographic Delphi Future Research: EDFR. The research objectives were to know the experts opinion about the risk conditional factors and the risk management on academic affairs administration of basic schools in the special development zone of three southern border provinces. The research was comprised of procedures to study about the tendency of the risk management on academic affairs administration consistent with the changing conditions and the context of the future society, according to experts' opinion. The instruments used for data collection were un-structured interview form and an Opinionnaire. The experts were 21 peoples from a specific selection, divided into three groups: A group of experts involved in policy-makers 7 persons, school's administrators in zone of three southern border provinces and 7 people involved (academics and experienced workers). The production and use of Thai language teachers. (Personnel from manufacturing institutes) 7 persons, totaled 21 persons. The statistics used for data analysis were median, mode, interquartile range, and content analysis.

The findings of this research were as follow:

1) The risk factors for the academic administration are divided into 10 areas, each of which is consistent and linked to the risk of unique social, cultural, religious and community risks that differ from other area. And 2) the risk management on academic affairs administration of basic schools in the special development zone of three southern border provinces conclusions are from 21 expert interviews. The elements 10 and 97 issues of the interviews get a consensus from the experts that they are consistent with the risk management on academic affairs administration of basic schools in the special development zone of three southern border provinces. Include a study of consisted of a components issues namely; 1) The development of curriculum and local curriculum with 8 issues, 2) The development of learning process with 8 issues, 3) Research for quality development in education with 9 issues, 4) The development of learning resources with 7 issues, 5) The

management of education supervision with 10 issues, 6) The development of media, innovation and technology with 10 issues, 7) The measurement and evaluation of students with 8 issues, 8) Local community coordination-based knowledge with 19 issues, 9) Guidance on education with 11 issues, 10) The development of quality assurance system with 7 issues.

Key Word: The Risk Management

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 ส่งผลกระทบที่สำคัญทั้งภายในและภายนอกประเทศในด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของคนในชาติที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การปรับเปลี่ยนที่รวดเร็ว และซับซ้อนจำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อเตรียมความพร้อม คนสังคม และระบบเศรษฐกิจ ให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบ จากการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสม กล่าวคือต้องพัฒนาคนไทยให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และต่อเนื่องในเรื่องการศึกษาทักษะการทำงานและ การดำเนินชีวิต เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพให้คนไทยทุกกลุ่มวัยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา ตลอดจนมีระเบียบ วินัย มีจิตสำนึกวัฒนธรรมที่ดีงามและรู้คุณค่าความเป็นไทย แผนการศึกษาแห่งชาติและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดเป้าหมายไว้สอดคล้องกันว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นคนดีมีความรู้ความสามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ให้มีการพัฒนาทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์สังคมและสติปัญญา รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และปรับตัวให้สามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงนั้นอย่างมีความสุข เช่นเดียวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (2555-2559) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคนที่มีมุ่งสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วยความเสมอภาคเป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” ดังนั้นการที่จะอยู่ในสังคมได้ต้องสามารถปรับตัวและแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์และมีการวางแผนบริหารความเสี่ยงด้านการศึกษาก่อน เป็นการกำหนดวิธีการดำเนินการและผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต นำไปสู่การปฏิบัติงานที่ถูกต้องและบรรลุวัตถุประสงค์หากปราศจากการวางแผนที่ดี ระบบก็ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันได้การวางแผนที่ดีมีความสำคัญต่อการทำงานของบุคลากร เกิดการประสานงานซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดการประหยัดทางการบริหาร ทั้ง คน เงิน วัสดุและการจัดการ ช่วยให้การปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เป็นการกระจายงาน แบ่งเบาภาระความรับผิดชอบของผู้บริหาร สามารถระดมสรรพกำลังทรัพยากร (Mobilization of resources) ได้ตามความต้องการอย่างมีประสิทธิภาพผู้บริหารสามารถทราบปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามขั้นตอนของแผนได้อย่างชัดเจน (Plan Implementation) สามารถดำเนินการแก้ไขปรับปรุงได้ทันต่อเหตุการณ์คุ้มค่าและลดความสูญเสีย

ปัญหาการวิจัย

จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษทางสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างจากพื้นที่ส่วนอื่นของประเทศ เนื่องจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 75 นับถือศาสนาอิสลามและนิยมใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน ส่วนที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 24 เป็นผู้นับถือศาสนาพุทธอาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจายทั้งในเขตเมืองและพื้นที่ชนบท จังหวัดชายแดนภาคใต้จึงมีลักษณะทางสังคมที่มีอัตลักษณ์เฉพาะและมีประวัติศาสตร์ของตนเอง พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะพิเศษทางวัฒนธรรมของ

ประชาชนในพื้นที่ที่แตกต่างไปจากพื้นที่ส่วนอื่นของประเทศไทย โดยร้อยละ 75.5 เป็นชาวไทยมุสลิมนับถือศาสนาอิสลามและนิยมพูดภาษามลายูท้องถิ่น ส่วนอีกร้อยละ 24.0 เป็นชาวไทยพุทธกระจายอยู่ทั่วไปทั้งในเขตเมืองและชนบท ซึ่งเป็นสังคมที่มีอัตลักษณ์เฉพาะและมีประวัติศาสตร์ของตนเอง สำหรับปัญหาความขัดแย้งทางความคิดและเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นมายาวนาน แต่รัฐสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ดังจะเห็นได้ว่าในช่วง 11 ปี (ระหว่างปี 2536 – 2546) มีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (รวมทั้งสงขลาและสตูลในบางครั้ง) รวม 784 ครั้ง โดยเฉลี่ยเกิดเหตุปีละ 68 ครั้ง เมื่อเทียบกับการเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในเพียงปีเดียว (ปี 2547) ที่มีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นถึง 1,139 ครั้ง

เหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ทวีความรุนแรงขึ้นตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้เกิดภาวะการผลิตหดตัวผู้ประกอบการขาดความมั่นใจในการลงทุน มีการเลิกกิจการอย่างต่อเนื่อง เกิดปัญหาการว่างงานสูง ซึ่งซ้ำเติมปัญหาความยากจนของประชาชนในพื้นที่ และทำให้ประชาชนลดความเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมา แม้รัฐบาลจะกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการดำเนินการแก้ไขปัญหาในแต่ละช่วงเวลาอย่างชัดเจน แต่การดำเนินงานไม่ต่อเนื่องและขาดการบูรณาการส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจไม่บรรลุตามเป้าหมาย ประชาชนได้รับผลจากการพัฒนาไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนในพื้นที่ชนบทยากจน จึงทำให้จำนวนประชากรที่อยู่ในข่ายความยากจนมีสัดส่วนสูงขึ้น ทั้งยังต้องเผชิญกับปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในระยะต่อไป จึงจำเป็นต้องเร่งดำเนินการพัฒนาและแก้ไขให้ตรงจุดเพื่อให้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่คลี่คลายโดยเร็วและประชาชนสามารถดำเนินชีวิตอย่างปกติสุข

จากปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายแจ้งให้สถานศึกษาปฏิบัติการจัดการบริหารความเสี่ยงอาศัยอำนาจตามมาตราแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 ซึ่งหนึ่งในห้าแนวทางตามมาตราดังกล่าวคือ การตรวจราชการแบบการบริหารความเสี่ยง รวมไปถึงระเบียบของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินที่กำหนดให้ส่วนราชการต้องมีการประเมินความเสี่ยงและปรับปรุงระบบการควบคุมภายในและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องรวมถึงพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ต่างก็ตระหนักในเรื่องของการบริหารความเสี่ยงทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะมีนโยบายแจ้งให้สถานศึกษาปฏิบัติการจัดการบริหารความเสี่ยงแล้วก็ตาม แต่การบริหารจัดการในปัจจุบันก็ยังพบว่าการบริหารความเสี่ยงเพียงบางส่วน บางสถานศึกษาไม่ได้จัดทำการบริหารความเสี่ยงและบางสถานศึกษา มีการจัดทำการบริหารความเสี่ยงแต่ไม่ครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษาทั้งหมด เช่น บริหารความเสี่ยงเฉพาะด้านงบประมาณ โดยพบว่า มีความเสี่ยงในเรื่องของการทุจริตของเจ้าหน้าที่การเงิน การเรียกเก็บไม่เป็นไปตามระเบียบสถานศึกษา การจ่ายเงินโดยไม่ได้รับวัสดุ การจ่ายเงินซ้ำ

ในรายการเดียวกัน การรับเงินโดยไม่บันทึกบัญชี หรือการนำเงินสดไปจ่ายก่อนและขาดการตรวจสอบการรับจ่ายเงิน บางสถานศึกษาบริหารความเสี่ยงเฉพาะด้าน การบริหารวิชาการและการบริหารงานบุคคล โดยพบความเสี่ยงในเรื่องหลักสูตรไม่ได้รับการพัฒนาการประเมินหลักสูตรไม่สมบูรณ์ ครุภัณฑ์งานการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนน้อย คอมพิวเตอร์ล้าสมัย ขาดการปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสมกับการใช้งาน ขาดแคลนตำราและเอกสารอ้างอิง ครูสอนไม่ตรงตามวุฒิ ทั้งนี้หากสถานศึกษาไม่ดำเนินการบริหารความเสี่ยงให้ครอบคลุมงานในสถานศึกษาก็จะทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุพันธกิจและเป้าหมายของสถานศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการลดมูลเหตุแต่ละโอกาสที่สถานศึกษาจะเกิดความเสี่ยงให้ระดับความเสี่ยงและขนาดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้อยู่ในระดับที่สถานศึกษายอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบโดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักของสถานศึกษาและเป้าหมายตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของต้นสังกัด

ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดทฤษฎีของนักศึกษามาประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยที่จะศึกษาถึงปัจจัย ความเสี่ยงในสถานศึกษาและการพิจารณาเพื่อหาแนวทางในการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารและพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของการวิจัย ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อทราบสภาพปัจจัยของการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อทราบแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

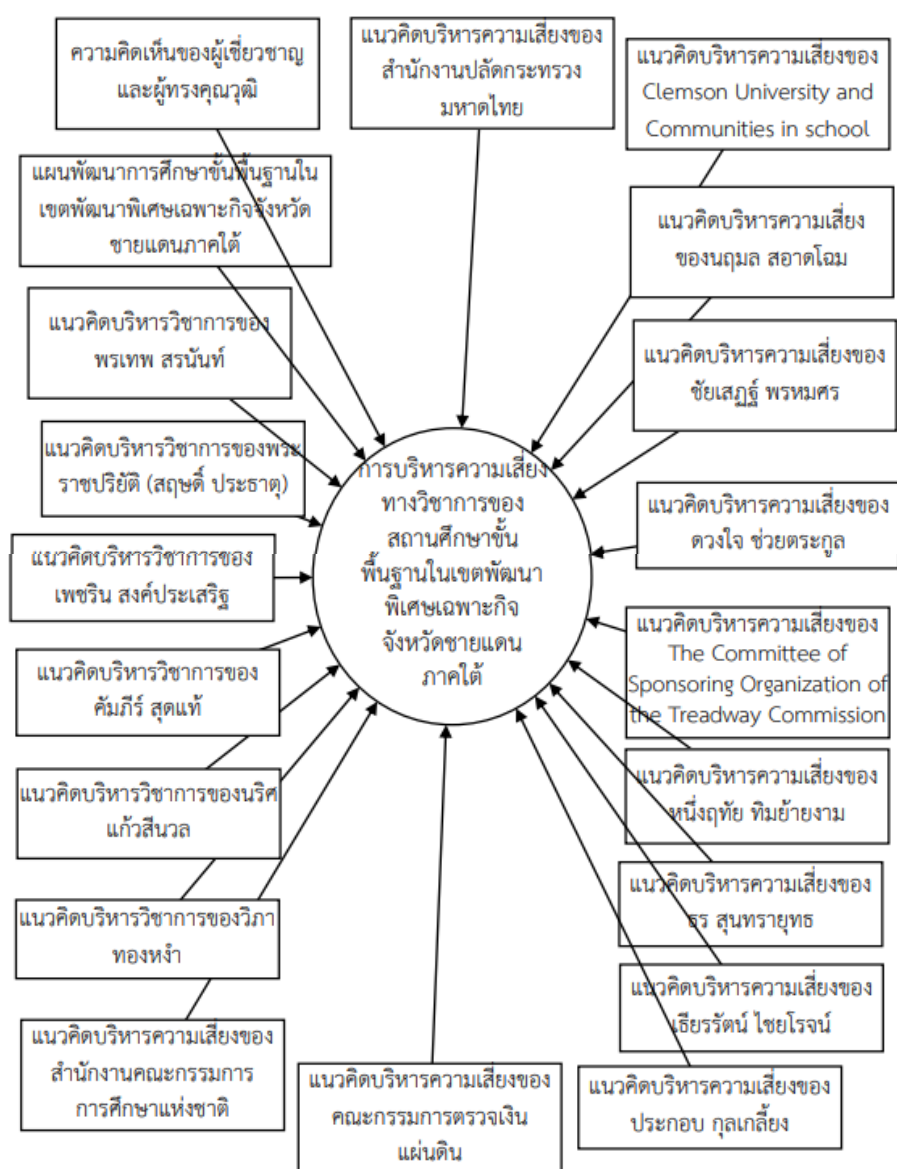
สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยของการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพหุองค์ประกอบ
2. แนวทางที่เหมาะสมในการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความเหมาะสมเป็นไปได้ ถูกต้องและมีประโยชน์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี การบริหารความเสี่ยงการบริหารงานวิชาการ เอกสารอื่น รวมทั้งจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง การบริหารงานวิชาการ และจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มาสังเคราะห์เพื่อเสนอเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการในการจัดการความเสี่ยงซึ่งอยู่ในกระบวนการควบคุมเพื่อลดความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้น ลดความเสียหายจากความเสี่ยงมากที่สุด โดยมีการติดตามและควบคุมให้เป็นไปในแนวทางตามวัตถุประสงค์และกระบวนการวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารความเสี่ยงทางวิชาการ หมายถึง กระบวนการในการดำเนินการทางการบริหารจัดการด้านวิชาการของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายโดยมีการวางแผน วิเคราะห์ กำกับ พัฒนาทางเลือกในการบริหารความเสี่ยงตรวจสอบติดตามและควบคุมให้เป็นไปในแนวทางตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ตลอดถึงการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนให้มีคุณภาพ อย่างมีประสิทธิภาพ

พื้นที่พิเศษจังหวัดชายแดนใต้ หมายถึง จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจประกอบด้วยจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลาสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 11 เขต ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาสเขต 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล

วิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย

เป็นขั้นตอนการเตรียมโครงการวิจัยอย่างเป็นระบบตามระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีเอกสารวิชาการ ข้อมูลสารสนเทศ งานวิจัยต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยจัดทำโครงร่างการวิจัยนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และสอบปกป้องโครงร่างการวิจัย โดยขั้นสุดท้ายของขั้นนี้เป็นการปรับแก้ไขโครงร่างการวิจัยตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสอบปกป้องโครงร่างการวิจัยและขออนุมัติบัณฑิตเพื่อดำเนินการทําวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

เป็นขั้นตอนที่กำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการวิจัย สร้างและพัฒนาเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล และยืนยันแนวทางที่เหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการ จากเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ ผลงานวิจัย

บทความวิชาการ วารสาร และเว็บไซต์ต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศและจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยพิจารณาจากคุณวุฒิ ประสบการณ์ ด้านการบริหารการศึกษา ด้านการบริหารงานโรงเรียน ด้านการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการ และเป็นที่รู้จักในวงวิชาการ จำนวน 21 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบปฏิสัมพันธ์นำบทสรุปปัจจัยและแนวทางด้านการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการ การพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้จากการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์และสังเคราะห์

แผนแบบการวิจัย

แผนแบบการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 แผนแบบ ดังนี้

แผนแบบที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เป็นแผนแบบการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว ตรวจสอบสถานการณ์ไม่มีการทดลอง (The One-Shot, Non-Experimental Case Study) สามารถแสดงแผนผัง (Diagram) ได้ดังนี้

เมื่อ R หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจงเพื่อใช้ในการวิจัย

X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา

O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

แผน แบบที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงอนาคต (Future research) โดยใช้เทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) จำนวน 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 กลุ่ม ตามที่ได้กำหนดคุณสมบัติไว้ และขั้นตอนการสอบถามผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมเพื่อประมาณค่าแนวโน้มความเป็นไปได้ในแต่ละความคิดเห็น

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงอนาคต (Future research) มุ่งศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวนผู้เชี่ยวชาญ 21 ท่านจำแนกเป็นผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มต่างๆ โดยการกำหนดแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่

กำหนดดังนี้

1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้บริหารงานระดับนโยบาย	จำนวน 7 ท่าน
2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้บริหารงานในสถาบันการศึกษา	จำนวน 7 ท่าน
3) กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง (นักวิชาการ และผู้มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน)	จำนวน 7 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์แบบเปิดและไม่ชี้นำ (Open-Ended and non-directive) โดยเปิดประเด็นสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิด และไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview)

2. แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากข้อสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 ซึ่ง แบ่งประเด็นเนื้อหาตามที่พบในคำให้สัมภาษณ์การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) ดังกล่าว ข้างต้นสร้างโดยนำข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 มาเป็นกรอบและแนวทางให้ครอบคลุมในประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) ที่สร้างขึ้นโดยการให้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความถูกต้องของภาษา ความครอบคลุมในประเด็นเนื้อหา การตีความข้อคำถาม ทั้งนี้ เพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่สามารถรวบรวมข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยผู้วิจัยจะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิให้เรียบร้อยก่อนจะนำไปใช้สัมภาษณ์ในรอบที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัยแต่ละขั้น ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบเปิดและไม่ชี้นำ (Open-Ended and non-directive) โดยการสรุปคำให้สัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญตามประเด็นที่ตั้งไว้ จำแนก จัดกลุ่มข้อความการให้สัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แล้วนำมาสร้างเครื่องมือในขั้นตอนต่อไปเพื่อสอบถามกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมเพื่อพิจารณาแนวโน้มความเป็นไปได้ในแต่ละข้อคำถามและความสอดคล้องกันของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญแต่ละกลุ่มขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากเทคนิคการวิจัยเชิงอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจาก

แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) นำมาหาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์(Interquartile Range) เป็นรายข้อกระทงเพื่อพิจารณาเลือกแนวโน้มที่เป็นไปได้ในระดับมากขึ้นไปและสอดคล้องกันระหว่างความเห็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของตารางและความเรียงเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย เป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ตอบวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 เพื่อทราบสภาพปัจจัยความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญทุกท่านมีความเห็นไปในทางเดียวกันว่าการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงมีสภาพความเสี่ยงที่ควรให้ความสำคัญและได้รับการบริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสมเพื่อพัฒนาการบริหารการศึกษาในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นว่าแม้จะมีการดูแล มีมาตรการกระตุ้นเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการเพื่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและการจัดการศึกษาในท้องถิ่นมาโดยตลอด แต่สภาพปัญหาหลายอย่างยังคงไม่ได้รับการแก้ไขและติดตามอย่างต่อเนื่อง และผู้เชี่ยวชาญหลายท่านแสดงความเห็นไวตรงกันว่าสภาพความเสี่ยงฯ ส่วนมากมีผลกระทบมาจากปัญหาความสงบ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาทางวัฒนธรรม ปัญหาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษา ปัญหาด้านหลักสูตร ตลอดจนปัญหาด้านภาษาที่ใช้ในการสื่อสารและการเรียนการสอน เป็นต้นผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาปัญหา และสภาพปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมา โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งสิ้น 21 ท่าน รวบรวมและจัดกลุ่มตามข้อสัมภาษณ์ได้ทั้งสิ้น 10 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการบริหารงานและนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ, นวัตกรรม และเทคโนโลยี ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน ด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน ด้านการแนะแนวการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ

ตอนที่ 2 ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อทราบแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงอนาคต แบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) พบว่ามีแนวทางขององค์ประกอบ 10 องค์ประกอบ และแนวทางรายชื่อทั้งสิ้น 97 ประเด็น ประกอบด้วยองค์ประกอบในด้านการพัฒนาหลักสูตร

สถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งมีแนวทาง 8 ประเด็น ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ซึ่งมีแนวทาง 8 ประเด็น ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีแนวทาง 9 ประเด็น ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีแนวทาง 7 ประเด็น ด้านการบริหารงานการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีแนวทาง 10 ประเด็น ด้านการพัฒนาสื่อ, นวัตกรรม และเทคโนโลยี ซึ่งมีแนวทาง 10 ประเด็น ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน ซึ่งมีแนวทาง 8 ประเด็น ด้านการส่งเสริมความรู้แก่ชุมชน ซึ่งมีแนวทาง 19 ประเด็น ด้านการแนะแนวการศึกษา ซึ่งมีแนวทาง 11 ประเด็นด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ซึ่งมีแนวทาง 7 ประเด็นเพื่อสรุปการวิจัยหัวข้อ แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยขอสรุปรายงานผลการศึกษารวมทั้งความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสรุปตามประเด็นองค์ประกอบแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นควรเน้นการบูรณาการเรียนรู้ แต่ยังคงเนื้อหาสาระของแต่ละรายวิชาอยู่ทั้งด้านภาษา การคิดคำนวณ และด้านเหตุผลหรือวิทยาศาสตร์ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นควรเน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นและสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนแต่ส่วนกลางยังคงเป็นผู้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ควรให้ครูและผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรอย่างแท้จริง

2. ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ พบว่า ควรพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็น วิเคราะห์เป็น ไม่เน้นท่องจำเหมือนในอดีต เช่น จัดการเรียนรู้แบบโครงการ ให้ครูและนักเรียนช่วยกันพัฒนาโจทย์ขึ้นด้วยกัน การเสาะแสวงหาข้อมูล การลงภาคสนาม การทดลองปฏิบัติการจับบันทึกข้อมูล การสรุปบทเรียนด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นวิทยากรกระบวนการ ผู้ให้คำแนะนำปรึกษาต่อนักเรียน ควรมีการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริมในแต่ละกลุ่มวิชาในทุกระดับชั้นโดยปรับปรุงจากหลักสูตรแกนกลางโดยไม่ทำให้จุดประสงค์ของหลักสูตรเปลี่ยนแปลงควรมีการให้ความรู้แก่ครูในการปรับการเรียน เปลี่ยนการสอนด้วยเทคนิคกลวิธีสอนที่หลากหลายมากขึ้น เปลี่ยนจากผู้บอกความรู้เป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความแตกต่างและสภาพพื้นฐานของผู้เรียน ครูต้องทันสมัย มุ่งมั่น สร้างสรรค์ มีจินตนาการ ควรมีการส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความเข้มแข็งในวิชาภาษาไทยเป็น

3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็น ควรสนับสนุนครูเข้าอบรมพัฒนาด้านการวิจัยเพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการทำวิจัย ตลอดจนเห็นความสำคัญของการทำวิจัยจากนั้นส่งเสริมให้บุคลากรทำงานวิจัยและรายงานผลภาคเรียนละ 1 ชิ้น ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการสนับสนุนด้านงบประมาณ และช่วยเหลือให้ครูได้มีการศึกษาค้นคว้า มีการให้ความรู้ ความเข้าใจ และส่งเสริมความสามารถในการวิจัย โดย

การจัดฝึกอบรมการวิจัยให้แก่ครู ผู้บริหารต้องกำหนดเป็นคุณลักษณะของครูในแต่ละภาคเรียนว่าจะต้องมีวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งควรเป็นเรื่องที่เป็นการแก้ปัญหาการเรียนการสอน ผู้บริหารควรมีการสร้างกำลังใจกับครูผู้สอนว่า ถ้าครูผู้สอนคนใดพบปัญหาการเรียนการสอนอย่าหนี อย่าท้อ แต่ต้องหาวิธีแก้ปัญหาให้ผ่านพ้นไปได้ได้ โดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ควรให้ขวัญกำลังใจ

4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้นำชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรมีการประชุมสัมมนาหาแนวทางพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆ อาทิด้านบุคคล ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และร่วมกันจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม ควรมีการประชุมวางแผนหาแนวทางพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น

5. ด้านการบริหารงานการนิเทศการศึกษา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนหรือครูวิชาการควรให้ความสนใจและมีวิธีการในการนำการบริหารความเสี่ยงมาใช้ เป็นเครื่องมือในการบริหารสถานศึกษาอย่างจริงจัง โดยประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความตระหนัก พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการไปสู่ความสำเร็จ ตลอดจนมีการนิเทศติดตามผลการนำไปใช้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารโรงเรียนหรือครูวิชาการควรจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบตามสภาพความเสี่ยงจริงที่เกิดขึ้นในบริบทของความพร้อม ด้าน คน งบประมาณ และสภาพแวดล้อมอื่น หากองค์ประกอบใดมีความเสี่ยงสูงสุด จะได้มีการเตรียมงาน วางแผน จัดการความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการประชุมชี้แจง และจัดทำ Road Map พร้อมแผนการนิเทศ กระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ

6. ด้านการพัฒนาสื่อ, นวัตกรรม และเทคโนโลยี พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าควรมีการมุ่งพัฒนาบุคลากรในการใช้สื่อ การสร้างนวัตกรรม และการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เป็นรูปธรรมนำมาประยุกต์ใช้ในห้องเรียนและสถานศึกษาได้จริง ก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ควรมีการปรับปรุงหรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น เพราะสื่อและเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามามีบทบาทในการเรียนเพิ่มมากขึ้น

7. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับ การสร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ควรมีความยืดหยุ่น คำนึงถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม ชุมชน ดังนั้นควรเปิดกว้างให้สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และชุมชน สร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลด้วยตนเอง โดยอยู่ภายใต้การควบคุมคุณภาพอย่างเป็นระบบควรมีการพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดจนสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. ด้านการส่งเสริมความรู้แก่ชุมชน พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าควรจัดให้มีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนของสถานศึกษาในภาคใต้ เช่นมีการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างบุคคลครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น ในเรื่องของการจัดให้บริการด้านวิชาการแก่ชุมชน

9. ด้านการแนะแนวการศึกษา พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าผู้เกี่ยวข้องควรสร้างความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับ

การแนะแนวการศึกษาต่อสำหรับพื้นที่พิเศษดังเช่นเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสร้างแนวทางการแนะแนวการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบท ชุมชน วัฒนธรรม ฯลฯ ไม่ยึดติดกับค่านิยมการศึกษาตามพื้นที่ภาคอื่นๆ ควรมีการให้ข้อมูล สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษาต่อ เพื่อเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษา และเพื่อรับทราบถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาการศึกษาสำหรับเยาวชนในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้

10. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ และดำเนินการอย่างยั่งยืนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษาต้องมีการทำงานที่มุ่งประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีความตระหนัก รับรู้และเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นระบบมีคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาควรมีการกำหนดเป้าหมายและดำเนินกิจกรรม/โครงการที่ใช้ผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินคุณภาพจากองค์กรภายนอก หรือผลการวิจัยที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาเอง ตลอดจนใช้ผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน

อภิปรายผล

เนื่องจากการศึกษานี้เป็นการศึกษาด้วยเทคนิค EDR ซึ่งเป็นการศึกษาจากทัศนคติความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยดำเนินการสัมภาษณ์แบบไร้โครงสร้าง (EDRรอบที่ 1) จากผู้เชี่ยวชาญ 21 ท่าน ที่ประกอบด้วยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม (EDRรอบที่ 2) ตลอดจนขั้นตอนการสรุปความคิดเห็นที่สอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นวิธีการศึกษาวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่เป็นระบบ และมีความยืดหยุ่นสูง ทำให้การศึกษานี้ได้ทราบถึงสภาพปัจจัยความเสี่ยง และแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ พบว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 ท่านให้ข้อคิดเห็นสอดคล้องกันและสอดคล้องตามกรอบแนวคิดในทุกประเด็น ทั้งแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของวิภา ทองหงษ์ ๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของ นริศ แก้วสีนวล แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของ คัมภีร์ สุดแท้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของ เพชริน สงค์ประเสริฐ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของ พระราชปรียัติ (สฤชต์ ประธาตุ) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของ พรเทพ สรนนท์ เป็นต้น ตลอดจนแนวคิดการวิจัยเชิงอนาคตรูปแบบ EDR โดยสรุปประเด็นสภาพปัจจัยความเสี่ยงและแนวทางการบริหารความเสี่ยงฯ รวม 10 ด้าน 97 ประเด็น อภิปรายผลการศึกษาแบ่งเป็น 2 ตอน ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพปัจจัยความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยภาพรวมยังมีสภาพความเสี่ยงทางวิชาการซึ่งเห็นได้ชัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการ

ทดสอบระดับชาติในโอกาสต่างๆ สอดคล้องกับข้อสรุปของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่พบว่าคุณภาพการศึกษาที่วัดจากผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของประเทศไทยในภาพรวม รายวิชาพื้นฐานได้แก่ คณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์ภาษาไทย และภาษาอังกฤษซึ่งพบว่าผลสัมฤทธิ์ยังต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มีเพียงวิชาสังคมศึกษา เท่านั้นที่ผ่านเกณฑ์โดยสามารถสรุปว่าปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาให้มีคุณภาพประกอบด้วย ครู สื่อการเรียนการสอน การประกันคุณภาพการศึกษา และการบริหารและการจัดการศึกษา ในส่วนของประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษา ที่เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของการบริหารจัดการ ยังมีบางส่วนที่ยังไม่เกิดประสิทธิภาพเต็มที่ เห็นได้จากโอกาสการได้ รับการศึกษาขั้นพื้นฐานของเด็กที่ยังไม่ครบ 100 เปอร์เซ็นต์ยังมีการออกกลางคัน และการจัดสรรงบประมาณ ยังมีปัญหาสำหรับประสิทธิผลการจัดการศึกษาที่เน้นถึงผู้สำเร็จการศึกษาที่จะสามารถสนองต่อความต้องการของการพัฒนาประเทศ ก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย

ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทาง 21 ท่าน ผู้วิจัยพบว่า นอกเหนือจากปัญหาการบริหารการศึกษา ปัจจัยสภาพความเสี่ยงการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านยังได้กล่าวถึงตรงการในปัญหาด้านต่างๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อปัญหาสภาพความเสี่ยงการบริหารงานวิชาการและการบริหารการศึกษาทั้งสิ้น อาทิเช่น ปัญหาทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ บ่อยครั้งที่นโยบายการพัฒนาบุคลากรข้าราชการพลเรือนทหารยังควรต้องได้รับการปรับทัศนคติเรียนรู้ถึง บทบาททางสังคมประวัติศาสตร์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมประเพณี ศาสนา และต้องสั่งสม อบรม กล่อมเกล่า ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจแก่ชาวบ้าน ประชาชนในพื้นที่ เพราะความไว้วางใจกันนี้จะเป็นต้นทุนของการพัฒนาที่ยิ่งใหญ่ในทุกด้าน ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ซึ่งประชาชนต้องเผชิญกับภาวะเศรษฐกิจถดถอย รัฐจำเป็นต้องนำมาตรการกระตุ้นให้เศรษฐกิจขับเคลื่อน แก้ไขปัญหาความยากจน เข้าถึงทรัพยากร ตลอดจนการส่งเสริมอาชีพ ปัญหาด้านสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับเปลี่ยนวิถีคิดของสังคมไทยที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข โดยต่างฝ่ายยอมรับความแตกต่างทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ความเชื่อ สังคมประเพณี ภายใต้การปกครองรัฐไทยอย่างสันติเป็นต้น

นอกจากนี้ งานวิจัยของรัชนี กัลยาณคุณาวุฑฒ์ ยังได้กล่าวถึงปัญหาการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านจำนวนนักเรียนที่ได้รับและไม่ได้รับการศึกษาของสังคมไทยพุทธกับมุสลิม มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาในสังคมไทยมุสลิมนี้ถึงร้อยละ 54.92 ในขณะที่สังคมไทยพุทธมีผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาร้อยละ 15.12 เท่านั้น และยังพบว่าผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชายที่เป็นผู้นำครอบครัวองค์ประกอบสภาพการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการ ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบอภิปรายผลเพิ่มเติมจากข้อมูลข้างต้น ตามความคิดเห็นทั้ง 10 ประเด็นของผู้เชี่ยวชาญได้ดังนี้ 1) สภาพปัจจัยความเสี่ยงด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น 2) สภาพปัจจัยความเสี่ยงด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ 3) สภาพปัจจัยความเสี่ยงด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ

การศึกษา 4) สภาพปัจจัยความเสี่ยงด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 5) สภาพปัจจัยความเสี่ยงด้านการบริหารงาน และนิเทศการศึกษา 6) สภาพปัจจัยความเสี่ยงด้านการพัฒนาสื่อ, นวัตกรรม และเทคโนโลยี 7) สภาพปัจจัยความเสี่ยงด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน 8) สภาพปัจจัยความเสี่ยงด้านการส่งเสริมความรู้สู่ชุมชน 9) สภาพปัจจัยความเสี่ยงด้านการแนะแนวการศึกษา 10) สภาพปัจจัยความเสี่ยงด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต

พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกันว่า ในการพัฒนาการศึกษาในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น รัฐต้องสนับสนุนการศึกษาทั้ง 2 ระบบ คือ การศึกษาในระบบสามัญและการศึกษาในระบบศาสนา โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สอดคล้องกับงานวิจัยของธานินทร์ ณะเอม ที่ศึกษาเรื่องนโยบายการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า นโยบายของรัฐบาลที่กำลังดำเนินการมีความเหมาะสมสำหรับคนกลุ่มน้อยมาเลย์มุสลิม ควรได้รับการทบทวนหลักปรัชญาของศาสนาอิสลามโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักการเพื่อความเป็นธรรมและสวัสดิการของสังคมการเคารพต่อการดำรงรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ด้านศาสนาและภาษาและการศึกษาของคณะกรรมการอิสลามศึกษาปัญหา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้พบสภาพว่า การแก้ไขปัญหาในอนาคตจะต้องดำเนินการไปพร้อมๆกับทุกปัญหา และจะต้องแก้ไขในเชิงบูรณาการตั้งแต่ระดับนโยบายลงไปถึงระดับปฏิบัติ แนวทางการบริหารความเสี่ยงเชิงวิชาการในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงสอดคล้องกับปัญหาการจัดการศึกษาในพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของถาวร เสงี่ยมดีเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกล่าวว่าปัญหาความเสี่ยงในการจัดการศึกษาของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถสรุปได้ 6 ประการคือ 1) การศึกษาภาคบังคับยังไม่ทั่วถึงและอัตราการตกต่ำชั้นสูง 2) อัตราการเรียนต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาโดยเฉพาะในชนบทยังมีไม่มากนัก แม้ว่าที่ผ่านมามีแนวโน้มสูงขึ้นก็ตามแต่ยังคงมีปัญหาอัตรานักเรียนออกนอกระบบมากขึ้น 3) ประชาชนชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและไม่นิยมใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน 4) ประชาชนส่วนใหญ่คุ้นเคยแต่การประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยเฉพาะสวนยางพาราไม่มีความรู้และทักษะการประกอบอาชีพรองและอาชีพเสริมอย่างอื่นการจัดฝึกอบรมอาชีพมีความรู้พื้นฐานและการสื่อสารด้วยภาษาไทย 5) การบริการทางการศึกษาภาครัฐยังขาดนโยบายมุ่งใจให้ชาวไทยมุสลิมเรียนวิชาสามัญเพิ่มเติมจากวิชาศาสนาเช่นไม่มีระเบียบได้เงินอุดหนุนโรงเรียนเอกชนที่สอนวิชาสามัญควบคู่กับวิชาศาสนา 6) ขาดสวัสดิการและขวัญกำลังใจสำหรับข้าราชการครูในการศึกษาชนบทห่างไกลทำให้คุณภาพการศึกษาในชนบทต่ำกว่าในเมือง

แนวทางที่เหมาะสมในการบริหารความเสี่ยงทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่ามี 10 ด้าน 97 แนวทางปฏิบัติ อภิปรายผลในแต่ละด้านได้ดังต่อไปนี้ 1) **ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น** ประกอบด้วยแนวทาง 8 ประเด็น คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นควรเน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นและสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน แต่ส่วนกลางยังคงเป็นผู้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ควรให้ครูและผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรอย่างแท้จริง 2) **ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้** ประกอบด้วยแนวทาง 8 ประเด็น คือ ควรพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น วิเคราะห์เป็น ไม่เน้นท่องจำเหมือนในอดีต ควรมีการส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุง กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความเข้มแข็งในวิชาภาษาไทยเป็นหลัก เพื่อให้เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในวิชาอื่นๆ ควรมีการบริหารจัดการหลักสูตรพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ และวิธีการสอนให้สอดคล้องกับชีวิตจริง สภาพจริงของสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น 3) **ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา** ประกอบด้วยแนวทาง 9 ประเด็น คือผู้บริหาร สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ปรับปรุงการเรียนการสอนโดยใช้งานวิจัยในชั้นเรียนที่แต่ละคนได้ศึกษามาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลงานวิจัยของครูมาเผยแพร่ให้ครูทุกคนในได้ทราบ และนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนของตนเอง สร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมการสร้างนักวิจัยใหม่และพัฒนาเครือข่ายวิจัย พี่เลี้ยงนักวิจัยแบบมีส่วนร่วมจากหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และสามารถนำผลวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม ควรส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ควรมีการสนับสนุนการศึกษาสภาพการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ที่รองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต 4) **ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้** ประกอบด้วยแนวทาง 7 ประเด็น คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้นำชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรมีการประชุมสัมมนาหาแนวทางพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆ อาทิ ด้านบุคคล ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และร่วมกันจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม 5) **ด้านการบริหารงานการนิเทศการศึกษา** ประกอบด้วยแนวทาง 10 ประเด็น คือผู้บริหารโรงเรียนหรือครูวิชาการควรให้ความสนใจและมีวิธีการในการนำการบริหารความเสี่ยงมาใช้ เป็นเครื่องมือในการบริหารสถานศึกษาอย่างจริงจัง โดยประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความตระหนัก พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการไปสู่ความสำเร็จ 6) **ด้านการพัฒนาสื่อ, นวัตกรรม และเทคโนโลยี** ประกอบด้วยแนวทาง 10 ประเด็น คือ ควรมีการมุ่งพัฒนาบุคลากรในการใช้สื่อ การสร้างนวัตกรรม และการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เป็นรูปธรรม นำมาประยุกต์ใช้ใน

ห้องเรียนและสถานศึกษาได้จริงก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 7) **ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน** ประกอบด้วยแนวทาง 8 ประเด็น คือ การสร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้เหมาะกับสภาพพื้นที่ ควรมีความยืดหยุ่น คำนึงถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม ชุมชน ดังนั้นควรเปิดกว้างให้สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และชุมชน สร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลด้วยตนเอง โดยอยู่ภายใต้การควบคุมคุณภาพอย่างเป็นระบบ 8) **ด้านการส่งเสริมความรู้แก่ชุมชน** ประกอบด้วยแนวทาง 19 ประเด็น คือ ควรจัดให้มีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนของสถานศึกษาในภาคใต้ เช่น มีการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น ในเรื่องของการจัดให้บริการด้านวิชาการแก่ชุมชน 9) **ด้านการแนะแนวการศึกษา** ประกอบด้วยแนวทาง 11 ประเด็น คือ ผู้เกี่ยวข้องควรสร้างความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษาต่อสำหรับพื้นที่พิเศษดังเช่นเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสร้างแนวทางการแนะแนวการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบท ชุมชน วัฒนธรรม ฯลฯ ไม่ยึดติดกับค่านิยมการศึกษาตามพื้นที่ภาคอื่นๆ ควรมีการให้ข้อมูล สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษาต่อ เพื่อเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษา และเพื่อรับทราบถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาการศึกษาสำหรับเยาวชนในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ 10) **ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ** ประกอบด้วยแนวทาง 7 ประเด็น คือ ในการพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ และดำเนินการอย่างยั่งยืนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษาต้องมีการทำงานที่มุ่งประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีความตระหนัก รับรู้ และเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นระบบมีคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545, เข้าถึงเมื่อ 13 ธันวาคม 2557, เข้าถึงได้ จาก <https://www.mwit.ac.th/~person/01-Statutes/NationalEducation.pdf>

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, การบริหารความเสี่ยงของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แผนปฏิบัติราชการประจำปี 2550, เข้าถึงเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2557. เข้าถึงได้จาก <http://www.hidtiep.go.th/articles/phan11.doc>.

ธ สุนทรายุทธ, การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษา (กรุงเทพฯ : บริษัท เนติกุลการพิมพ์ จำกัด, 2550), 152. หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4, การบริหารความเสี่ยง หน่วยตรวจสอบภายใน. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4, เข้าถึงเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2557, เข้าถึงได้จาก <http://www.chiangrayedu.go.th/50/news/lisk.doc>.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555 – 2559, เข้าถึงเมื่อ 13 ธันวาคม 2557, เข้าถึงได้จาก <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf>

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2552), 10.

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยไทย, คู่มือการบริหารความเสี่ยง สำนักงานปลัดกระทรวง มหาดไทย (กรุงเทพฯ: หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยไทย กระทรวงมหาดไทยไทย, 2550) 23

Clemson University and Communities in school , Dropout Risk Factors and Exemplary Programs: A Technical Report, accessed August 30, 2015, available from <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED497057.pdf>

